

TURUN YLIOPISTO
Lääketieteellinen tiedekunta

KYLLÖNEN, ANNA: YLEISESTI AIVOVAMMOISTA JA TARKEMMIN
POSTTRAUMAATTISESTA AMNESIASTA

Syventävien opintojen kirjallinen työ, 37 sivua
Neurologia
Toukokuu 2016

Arviolta 2–3 % väestöstä kärsii aivovamman seurauksena pitkäaikaisista tai pysyvistä fyysisen, kognitiivisen tai sosioemotionaalisen toimintakyvyn ongelmista. Aivovammojen akuuttihoitosta, kuntoutuksesta ja työkyvyttömyydestä seuraavat kustannukset ovat suuret. Oikealla diagnoosilla, varhaisella vaikeusasteen luokittelulla sekä ennusteen arviolla on suuri vakuutusosoikeudellinen, sosioekonominen ja hoidollinen merkitys.

Aivovamman diagnoosi perustuu näyttöön pään trauman jälkeisestä aivojen toiminnan muutoksesta. GCS, PTA ja LOC, kuvantaminen ja mahdollisesti tulevaisuudessa yhä enemmän myös laboratoriokokeet ovat merkittävässä roolissa niin vaikeusasteen kuin pitkäaikaisennusteenkin arvioinnissa. Demografisilla muuttujilla ja vammautuneen aiemmilla sairauksilla ja ominaisuuksilla on suuri merkitys ennustetta arvioitaessa.

Toimintakyvyn arviointiin aivovamman jälkeen on useita erilaisia mittareita. Vamman pitkäaikaisseuraamuksia ja toimintakyvyn muutosta on useissa tutkimuksissa kuvattu esimerkiksi työkyvyn, invaliditeetin, ulkopuolisen avun tarpeen, neuropsykologisten testien mittaamien kognitiivisten toimintojen avulla. Yleistä toipumista ja toimintakykyä on suositeltu mittaamaan GOS-E:lla. Aivovamman jälkitilaan liittyvät toimintakyvyn muutosten laaja-alaisuuden takia tarvitaan usein useamman mittarin samanaikaista käyttöä. Myös vammautuneen subjektiivisilla kokemuksilla ja koetulla elämänlaadulla on suuri merkitys.

Posttraumaattisen amnesian kesto on yksi merkittävimmistä kliinisistä työkaluista sekä vaikeusasteen että ennusteen arvioissa. Posttraumaattisen amnesian patofysiologiasta on edelleen vähän tietoa, mutta sen olemassaolon ja vaikeusasteen on havaittu korreloivan hippokampusten vaurioitumiseen. Tätä tukevat erilaiset kuvantamistutkimukset ja neuropsykologiset tutkimukset. Posttraumaattisen amnesian kesto on useissa tutkimuksissa osoittautunut muita muuttujia parempana ennustajana, mutta senkin ennusteellinen arvo lisääntyy, kun huomioidaan muut ennusteeseen vaikuttavat tekijät.

Turun yliopiston laatu järjestelmän mukaisesti tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck järjestelmällä.

Avainsanat: Aivovamma, Aivovamman ennuste, Posttraumaattinen amnesia